

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 10. august 2018
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Christian Nyland
Sagsnr.: 2018-4001-0075
Dok.: 808280

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område

KOM (2018) 378 endelig

1. Resumé

Kommissionen har den 31. maj 2018 fremsat et ændringsforslag til Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område. Forslaget har til formål at gøre det nemmere og hurtigere for domstolene i medlemsstaterne at gennemføre bevisoptagelse i andre medlemsstater til brug for civile retssager. Forslaget er omfattet af det danske retsforbehold og har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. På det foreliggende grundlag vurderes forslaget at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget. Fra dansk side er man positivt indstillet over for forslaget.

2. Baggrund

Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (bevisoptagelsesforordningen) trådte i kraft den 1. juli 2001 og har fundet anvendelse fra den 1. januar 2004, jf. forordningens artikel 24, stk. 2. Danmark er dog på grund af retsforbeholdet ikke omfattet af bevisoptagelsesforordningen.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Bevisoptagelsesforordningen bygger i vidt omfang på Haagerkonventionen af 18. marts 1970 om bevisoptagelse i udlandet i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, idet der dog på visse områder er indført andre regler med det formål at effektivisere fremsendelsen og udførelsen af anmodninger om bevisoptagelse. Forordningen indeholder således i modsætning til Haagerkonventionen bestemmelser om bl.a. direkte fremsendelse af anmodninger mellem de berørte retter samt specifikke tidsfrister og krav til sagernes behandling. Endvidere indeholder forordningen regler om såkaldt direkte bevisoptagelse, som indebærer, at retten i det land, hvorfra anmodningen om bevisoptagelse udgår, under visse betingelser selv kan vælge at gennemføre bevisoptagelsen i et andet land i stedet for at anmode det pågældende lands domstol om at gennemføre bevisoptagelsen.

I 2017 gennemførte Kommissionen en evaluering af bevisoptagelsesforordningen, som viste, at der stadig er områder, hvor bevisoptagelsesproceduren kan gennemføres mere effektivt. Særligt er der fokus på at fremme digital kommunikation, idet størstedelen af kommunikationen mellem retterne i medlemsstaterne stadig foregår via fysisk post, og da videokonference til direkte bevisoptagelse (vidneforklaring) i en anden medlemsstat sjældent bliver brugt. På den baggrund fremsatte Kommissionen den 31. maj 2018 et ændringsforslag til bevisoptagelsesforordningen.

Retsgrundlaget for ændringsforslaget er artikel 81 i TEUF (retligt samarbejde i civilretlige spørgsmål med grænseoverskridende virkninger). EU har i medfør af TEUF artikel 81, stk. 2, litra d, beføjelse til at vedtage foranstaltninger med henblik på at sikre, at der samarbejdes med hensyn til bevisoptagelse.

I henhold til artikel 1 og 2 i protokollen om Danmarks stilling (forbeholdet vedrørende retlige og indre anliggender) deltager Danmark ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

3. Formål og indhold

3.1. Indledning

Formålet med ændringsforslaget er at styrke det retlige samarbejde mellem medlemsstaterne på det civil- og handelsretlige område.

3.2. Definition af begrebet ret

På nuværende tidspunkt er udtrykket “ret” ikke nærmere defineret i bevisoptagelsesforordningen, hvilket har ført til divergerende fortolkninger blandt medlemsstaterne. Nogle antager, at det kun sigter til traditionelle domstole, mens andre også efterkommer anmodninger fra andre retslige myndigheder (f.eks. notarere), hvis de i kraft af deres nationale lovgivning er tillagt opgaver i forbindelse med bevisoptagelse. Denne usikkerhed foreslås fjernet ved at indføre en definition af begrebet “ret”.

Med forslaget defineres begrebet “ret” som “enhver judiciel myndighed i en medlemsstat, som i denne forordning har kompetence til at optage beviser”. Med tilføjelsen defineres “ret” således i den bredere forståelse af begrebet, således at også andre myndigheder end domstole kan anmode om og foretage bevisoptagelse, såfremt de har kompetencen hertil efter national ret.

3.4. Obligatorisk brug af elektronisk kommunikation og fremsendelse af anmodninger

Den nuværende artikel 6 i bevisoptagelsesforordningen fastslår, at anmodninger om bevisoptagelse efter forordningen fremsendes på den hurtigst mulige måde, “som den anmodende medlemsstat har angivet, at den kan acceptere”.

Med ændringsforslaget indføres en hovedregel om obligatorisk elektronisk overførsel af anmodninger og meddelelser (stk. 1). I undtagelsestilfælde, dvs., hvis systemet er afbrudt eller ikke er egnet til den pågældende transmission (f.eks. videregivelse af en dna-prøve som bevismateriale), kan det stadig ske via andre kanaler (stk. 4).

3.5. Direkte bevisoptagelse ved videokonference

Bevisoptagelsesforordningens artikel 17 indeholder regler om såkaldt direkte bevisoptagelse, hvorefter den anmodende ret kan udføre bevisoptagelse i en anden medlemsstat under anvendelse af sin egen lovgivning.

I medfør af bevisoptagelsesforordningens artikel 17 kan det centrale organ eller den kompetente myndighed fastsætte betingelser for bevisoptagelsen, herunder at en ret i den anmodede medlemsstat skal deltage i bevisoptagelsen.

Den nugældende artikel 17, stk. 2, der fastslår, at direkte bevisoptagelse skal ske på frivillig basis uden brug af tvangsmidler, foreslås ophævet.

Med ændringsforslaget lægges der op til at sikre en hyppigere brug af direkte bevisoptagelse som omhandlet i artikel 17. Der lægges således op til, at når der skal optages bevis ved afhøring af en person med bopæl i en anden medlemsstat i dennes egenskab af part, vidne eller sagkyndig, og retten ikke anmoder den kompetente ret i en anden medlemsstat om at optage bevis, skal retten foretage bevisoptagelse i overensstemmelse med artikel 17 direkte via videokonference, hvis de respektive retter (dvs. både den anmodende ret og den ret i den anmodede medlemsstat, hvor personen befinder sig under afhøringen) har adgang hertil, og såfremt retten finder det passende at anvende denne teknologi i den konkrete sag.

3.6. Bevisoptagelse ved diplomatiske eller konsulære repræsentanter

Med ændringsforslaget foreslås det at lette bevisoptagelse ved diplomatiske eller konsulære repræsentanter. I bestemmelsen er det fastsat, at sådanne personer på en anden medlemsstats område og inden for det område, hvor de udøver deres funktioner, kan optage bevis uden forudgående anmodning herom, ved at statsborgere i den medlemsstat, som de repræsenterer, frivilligt afgiver forklaring for dem i forbindelse med sager, der verserer ved retterne i denne medlemsstat.

3.7. Øvrige bestemmelser

Ændringsforslaget indeholder i øvrigt regler om gensidig anerkendelse af digitale bevismidler. Desuden fastsættes nærmere regler om delegerede retsakter, monitorering og evaluering.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke udtalelser eller andre tilkendegivelser fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen angiver i forslaget bl.a., at de problemer, der skal tages hånd om ved hjælp af initiativet, opstår i grænseoverskridende retssager (som pr. definition ligger uden for de nationale retssystemers rækkevidde), og de skyldes enten utilstrækkeligt samarbejde mellem medlemsstaternes domstole eller utilstrækkelig interoperabilitet og sammenhæng mellem de nationale systemer og retlige rammer. Reglerne inden for den internationale privatret er fastsat i forordninger, da det er den eneste måde, hvorpå man kan sikre den ønskede ensartethed.

Af de grunde, der er anført af Kommissionen, vurderes forslaget at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

Som anført under pkt. 2 er Danmark på grund af retsforbeholdet ikke bundet af bevisoptagelsesforordningen.

Anmodninger om bevisoptagelse mellem Danmark og andre lande er reguleret af bl.a. Haagerkonventionen om bevisoptagelse, som Danmark tiltrådte i 1972.

Danmark har endvidere ratificeret Den Nordiske Overenskomst af 26. april 1974 om gensidig retshjælp ved anmodning om forkyndelse af dokumenter og bevisoptagelse mellem Danmark og de øvrige nordiske lande.

7. Konsekvenser

7.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark. Forslaget vil af samme grund ikke have lovgivningsmæssige konsekvenser for Danmark.

De ovenfor under pkt. 6 omtalte internationale instrumenter, som Danmark har tiltrådt, vil fortsat finde anvendelse ved anmodninger om bevisoptagelse mellem Danmark og andre lande, herunder de øvrige EU-medlemsstater.

7.2. Økonomiske konsekvenser

Danmark deltager ikke i en kommende vedtagelse af det foreliggende forordningsforslag, der således ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark. Forslaget vil af samme grund ikke medføre økonomiske konsekvenser for Danmark.

8. Høring

Kommissionens forslag er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Advokatrådet, Amnesty International, Copenhagen Business School (CBS Law), Dansk Erhverv, Danske Advokater, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, DI, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Finansrådet, Forbrugerrådet Tænk, Institut for Menneskerettigheder, Københavns Universitet (Juridisk Institut), Realkreditrådet, Retspolitisk Forening,

Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Aalborg Universitet (Juridisk Institut) og Aarhus Universitet (Juridisk Institut).

Justitsministeriet har fastsat høringsfristen til den 10. september 2018. Der vil blive fremsendt et supplerende notat om resultatet af høringen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er umiddelbart positivt indstillet over for Kommissionens forslag til ændring af bevisoptagelsesforordningen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.